

привілеї, отримані від Китаю іншими розвинутими країнами.. Нерівноправні договори означали для іноземних капіталістів свободу експлуатації і закабалення китайського народу та отруєння його опіумом. Англійським колонізаторам у ХІХ ст. у цій справі належала провідна роль. Франція повторювала шлях Англії, але в той же час була її суперницею. Політика інших західноєвропейських країн – Іспанії, Португалії, Голландії – вже втратила самостійне значення. Головна турбота урядів цих держав полягала в тому, щоб скористатися результатами дій «більших хижаків». Дипломатія всіх найбільш розвинутих держав Європи зіграла значну роль у колоніальному загарбанні китайського народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутаков А.М., Тизенгаузен А.Е. Опіумные войны. Обзор войн европейцев против Китая в 1840 – 1842, 1856 – 1858, 1859 и 1860 годах. Москва: АСТ, 2002. 400 с.
2. Крюгер Р. Китай. История страны / пер. Д. Воронина, Ю. Гольдберга; предисл. К. Королева. Москва: Эксмо; Спб.: Мидгард, 2008. 544 с.
3. Непомнин О.Е. История Китая: Эпоха Цин. ХVІІ – начало ХХ века / О.Е. Непомнин // Ин-т востоковедения. – Москва : Вост. Лит., 2005. 712 с.

Наталя ПАНЧЕНКО,

магістрантка 1 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Юрій ФЕДОРИК,**

к.і.н., доцент (БДПУ)

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМПІТЕТУ РЯТУНКУ УКРАЇНИ В ПРОЯВАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ З ГОЛОДУЮЧИМИ В УСРР В 1932-1933 РР.

Актуальність. Питання політичних і етносоціальних передумов та наслідків голодомору 1932-1933 рр. є важливою проблемою новітньої історії України. Висвітленню цієї події присвячено декілька тисяч праць істориків, економістів, демографів. Попри це, маловивченою залишається діяльність українців міжвоєнної Польщі, що була спрямована як на збір коштів і продуктів голодуючим, так і на організацію пропагандистських акцій. Аналіз ставлення українців Польщі до трагічних подій в УСРР сприяє виявленню особливостей розвитку громадського життя на території Галичини та Волині і дозволяє з'ясувати рівень національної свідомості серед мешканців різних регіонів Західної України.

Поза тим, питання соціальної солідарності в історії модерної України актуалізується в зв'язку з триваючою гібридною війною на сході України, окупацією значної території держави. Безпосередня і опосередкована участь в цих конфліктах громадян з віддалених від району бойових дій регіонів, неоднозначність оцінки подібних проявів солідарності в українському суспільстві, проблема «переселенців» тощо – все це на сьогоднішньому етапі

суспільно-політичного життя України актуалізує вивчення реакції західноукраїнської громадськості на події в Радянській Україні 1932-1933 рр.

Ступінь досліджуваності проблеми. На даний момент в вітчизняній та закордонній історіографії відсутні комплексні, спеціалізовані та вузькосюжетні дослідження діяльності УГКРУ. Д. Паліїв акцентував увагу на недостатній активності світової громадськості, зумовленій відсутністю правдивої інформації; А. Жук проаналізував реакцію українців Польщі на Голодомор в УСРР у газеті «За Україну»; О. Шульгин розповів про заходи українських організацій, спрямованих на привернення уваги світової громадськості до ситуації в УСРР. Люди, які вивчали проблемні питання, пов'язані з нашою темою дослідження за межами СРСР – М. Марунчак, Я. Папуга, Д. Андрієвський, В. Півторадні та ін.

Метою є дослідження історії утворення Українського Громадянського Комітету Рятунку України (УГКРУ), його участі в проявах національної солідарності населення Західної України з голодуючими в УСРР в 1933-1934 рр.

До **методів**, використаних в роботі, належать джерелознавчий аналіз, проблемно-хронологічний, порівняльно-історичний, ретроспективний.

Сутність дослідження. Під впливом повідомлення про смерть М. Скрипника у липні 1933 рр. почали утворюватися спеціальні комітети, які намагалися допомогти голодуючим радянської України. Найактивнішим серед них був УГКРУ [1]. Керівники комітету розуміли обмеженість своїх можливостей щодо порятунку потерпілих і намагалися залучити до заходів допомоги міжнародні чинники [4].

Якщо інформаційна діяльність українців Польщі загалом була вдалою, то успіхи в організації допомоги голодуючим виявилися значно скромнішими. Деякі мешканці Радянської України виїхали на місце постійного проживання за кордон. Надавалася допомога й тим громадянам УСРР, які зуміли втекти до Польщі. Проте масштаби такої підтримки були незначними і кардинально не змінили ситуації [4].

Основною причиною недостатньої підтримки голодуючих була офіційна позиція радянського керівництва, яке заперечило наявність будь-яких продовольчих проблем. Москва перешкодила тому, щоб заходи порятунку набрали масового характеру. Недостатньо ефективною була підтримка голодуючих і з боку УГКРУ. Комітет зумів допомогти порівняно невеликій кількості осіб з числа потерпілих, оскільки радянське керівництво не дозволило пересилання продуктів і грошей у значних масштабах. УГКРУ також координував діяльність еміграційних установ у різних країнах Західної Європи. Діловий комітет досягнув певних успіхів у цьому питанні, хоч спільна допомога голодуючим усіма українськими організаціями не вирішила проблеми порятунку мільйонів жителів УСРР [2].

Набирали силу і антирадянські заходи українських громадських організацій, в тому числі і Комітету. Найбільших масштабів набрали вони під час відзначення «Дня жалоби і протесту». Українці Польщі активно відгукнулися на заклик керівних органів західноукраїнських установ і приєдналися до акції протесту. Масові виступи антирадянського спрямування пройшли два етапи. У перший період (початок серпня –

остання декада жовтня 1933 р.) заходи протесту проходили без суттєвих перешкод з боку державних органів і мали неорганізований характер. Під час другого періоду керівники українських організацій Галичини і Волині прагнули координувати діяльність учасників антирадянських виступів. Проте цьому перешкодила позиція державних органів, які заборонили проведення масових заходів. Цей етап розпочався наприкінці жовтня 1933 р. і тривав до початку 1934 р., коли ще відбувалися окремі виступи на підтримку голодуючих [3].

Основні висновки. Український Громадський Комітет Рятунку України став організацією, що очолила на Західній Україні справу допомоги голодуючому населенню УСРР. Участь населення Західної України в акціях УГКРУ стала індикатором розвитку національно-патріотичних сил та громадянського суспільства, яке ініціювало власні ініціативи всупереч державній політиці польської влади. Сотні протестних акцій в Західній Україні і за кордоном, організованих УГКРУ засвідчили високий рівень національної солідарності населення Галичини і Волині та українців еміграції з українським населенням Радянської України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Діло: Український Громадський Комітет Допомоги Страждальній Україні / З : 1933. 28 липня. Ч. 195. URL: <https://libraria.ua/numbers/192?StartDate=1933-07-28> (дата звернення: 07.03.2020)
2. Жук А. Рятункова акція для Великої України. Львів: Накладом Укр. громад. ком. рятунку України, 1933. 80 с.
3. Комунікат УГКРУ у справі комунікації та координації комітетів рятунку України від 22.11.1933 року // Електронний архів українського визвольного руху. URL: <http://avr.org.ua/index.php/viewdoc/12750/> (дата звернення: 07.03.2020)
4. Марунчак М. Нація в боротьбі за своє існування: 1932-1933 в Україні і діаспорі. Вінніпег: Накладом Укр. вільної АН в Канаді, 1985. 144 с.